

Oponentský posudek diplomové práce

Téma: *Marie Magdalská v Bibli a křesťanské tradici*

Autorka: Vendula Kalvasová

Konzultant: ThDr. Petr Melmuk, Th.D. (katedra biblistiky HTF UK)

Oponent: Jiří Lukeš, Th.D. (katedra biblistiky HTF UK)

Předkládaná diplomová práce splňuje všechna formální kritéria stanovená pro vypracování diplomových prací na HTF UK v Praze. Rozsah práce je celkem 98 stran, vlastní text začíná na str. 10 a končí na str. 91. „Seznam použité literatury“ (str. 92-94) je kromě hlavní části (bez názvu) rozčleněn do pododílů „Slovníky a encyklopedie“, „Internetové zdroje“ a „Sekundární literatura“. Až na vzácné výjimky obsahuje toliko literaturu českou a zcela chybí odkazy na uznávaná periodika z oblasti biblistiky (např. *NTS*, *ZNW*, *NovT*, *CBQ*, *JBL*, *HTR*, *JSNT*, *Apocrypha...*).

Osnova práce je logická, autorka se v průběhu celé studie drží tématu, zkoumaný problém pojednává komplexně a dílčím otázkám věnuje adekvátní pozornost. Pravopisné chyby se vyskytují zřídka a ze zpracování je patrné, že autorka zvolila téma, na kterém je osobně zainteresovaná.

K nesporným kladům práce patří to, že závěry či teze formuluje autorka sama a je si vědoma širě pojednávané problematiky. Kromě kanonických textů zkoumá rovněž materiál apokryfní a pozornost věnuje „Marii Magdalské v beletrii“ i filmu. Snad nejlépe jsou zpracována místa, kde autorka pracuje s texty evangelií, které pečlivě volí a porovnává je navzájem. Správná je také volba apokryfních textů a práce s nimi, jakož i komparace látek kanonických a apokryfních. V této fázi zkoumání textů odvádí autorka kvalitní práci (ač zřejmě nepracuje s řeckým či koptským textem).

Navzdory těmto skutečnostem je nutné prezentované studii některé věci vytknout. Na mnohých místech práce je patrné, že autorce chybí potřebná teologická kvalifikace (i terminologie) a schopnost uchopit text cíleně, pomocí propracované metodiky, která odhalí jednotlivé kroky exegetického postupu a umožní jejich případnou revizi. Obdobně je tomu i v oblastech, které nejsou výhradně doménou teologie, ale spadají např. do oboru sociologie či archeologie. I *feministická* (či *ideologická*) *kritika* má svou metodiku a kategorie, podle nichž jsou texty analyzovány a hodnoceny (někdy je možné využít i metodiku *socio-rétorické kritiky*). Při absenci těchto kritérií nemusí být argumentace považována za podloženou a může vzbudit dojem, že má spíše emocionální nebo jen povrchní charakter. Znalost kritérií je zároveň „filtrem“ použité literatury a v tomto případě i dalších materiálů. Rozdíl mezi studií odborně teologickou, která může spadat i do oblasti *dějiny působení textu* a žurnalistickou upoutávkou je markantní a hluboký přerýv mezi nimi musí být v práci kriticky vyhodnocen.

Rozdíly je nutné zaznamenat také v postavení ženy v době antiky, neboť nebylo vždy a všude špatné. Existovala řada rozdílů, jež byly dány sociálním postavením, národností i dobou, a není možné zde paušalizovat (což autorka v průběhu práce vytrvale činí – např. str. 25 „*Ve společnosti, kde vládli muži, bylo jistě těžké se vzepřít, protože vzpoura by znamenala ještě větší útisk.*“; str. 34 „*Podle tehdejšího stereotypu byly ženy utlačované...*“).

Studie obsahuje i řadu dalších problematických tvrzení, jež je nutné při obhajobě vysvětlit. Namátkou zmíním formulaci na str. 33 („*Nesmíme ale zároveň zapomenout na to, že si za své nejbližší následovníky vybral 12 mužů, což poukazuje na to, že to byl člověk, jehož myšlení také podléhalo kulturním stereotypům své doby.*“ – Opravdu se při volbě *Dvanáctky* jedná jen

o kulturní záležitost či Ježíšovy stereotypy?), str. 48 („Mohli s ní přijít křesťanští vypravěči, kteří se stejně jako později Marek...“ – Jak vnímá autorka „tradiční proces“ a prekanonickou podobu evangelií?), str. 54 („Zdá se pravděpodobné, že Marie Magdalská slyšela od Ježíše věci, které apoštolové slyšet nemuseli.“ – Zapadá toto tvrzení do obrazu historického Ježíše a konfrontovala se s ním autorka?), str. 72 („Takto projevenou mužskou agresivitou je Marie Magdalská polekána?“ – Jde jen o „mužskou agresivitu“, nebo je zde i jiný smysl textu, případně záměr /gnostického/ autora? Jakou hodnotu mají výpovědi apokryfních textů?) a neobratně působí formulace na str. 46 („Ženy jsou konfrontovány s nebeským zjevem...“).

K opětvnému promyšlení doporučuji část práce 5. *Apoštol Pavel a ženy* (str. 19-20), kde jsou některé závěry těžko akceptovatelné a formulace nesrozumitelné či úsměvné („rovnocenná pohlavní vzájemnost“, „apoštol Pavel vypracoval skutečnou teologii ženy...“, „lepší se oženit, než hořet“).

Korekci potřebuje údaj o esejcích (2. stol. př. K. až 2. stol. po K.), který je uveden na str. 62. Osídlení Kumránu esejci končí v r. 68 po K. a co bylo s touto komunitou dále, není zcela zřejmé. Většina badatelů se domnívá, že s vyvrácením Kumránu končí i esejství.

Další výtkou, spíše formálního charakteru, je neoddělování delších citátů od zbytku textu, které se tímto stávají hůře přehledné.

Hodnocení a klasifikace: Přes všechny výhrady, které je možné vůči předložené diplomové práci uplatnit, je nutné konstatovat, že práce není odbytá, obsahuje i kvalitně zpracované pasáže a je patrné, že autorka projevila o zmiňovanou problematiku zájem. Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a při jejím zdárném průběhu ji navrhuji klasifikovat známkou **velmi dobře**.

Dne 2.9.2008 v Praze

Jiří Lukeš, Th.D.

